

Jody Hedlund

Opstandig hart

Roman

Vertaald door Tineke Tuinder-Krause

I

BRAINTREE, MASSACHUSETTS

September 1763

‘Hij is schuldig aan moord.’ De stem van de rechter weergalmde door het bedehuis. ‘Hierbij veroordeel ik hem tot dood door ophanging.’

De gespannen stilte werd verbroken door instemmend gemompel.

Susanna Smith voelde haar maag ineenkrimpen met iets wat wel op medelijden leek. Vanaf haar plek op het balkon had ze goed zicht op kluizenaar Joe en zag ze duidelijk de flits van verbazing in zijn ogen en de gefronste, verweerde huid van zijn voorhoofd.

Moordenaar of niet, zij had toch medelijden met die eenzame oude kluizenaar.

‘Gelukkig,’ fluisterde Mary. ‘Nu kunnen we eindelijk rustig slapen vannacht.’

De woorden van haar zus verwoordden haar eigen gedachten. Ze had veel zorgen gehad sinds een stel boeren uit de omgeving het gehavende, levenloze lichaam van een jong meisje langs de rotsachtige kust van de baai had gevonden. In de omringende kerkelijke gemeentes had men het de afgelopen week alleen maar over de moord gehad.

Misschien konden ze nu hun normale leven weer oppakken.

Susanna vouwde haar handen in haar schoot. ‘We moeten bidden voor zijn arme verloren ziel.’ Maar op het moment dat

die woorden over haar lippen kwamen, dwaalde haar blik af naar de afhangende schouders van meneer Benjamin Ross, die naast kluzenaar Joe op de bank zat.

Meneer Ross had eloquent en gepassioneerd ten gunste van zijn cliënt gesproken. Zijn verdediging was onberispelijk geweest, en hij had haar er bijna van overtuigd dat de oude zee-man onschuldig was. Bijna.

In hun gezagsgetrouwe gemeenschap kwam behalve kluzenaar Joe echter niemand in aanmerking als verdachte. En het was te beangstigend om de mogelijkheid onder ogen te moeten zien dat de moordenaar nog vrij rondliep, dat in plaats van de kluzenaar een van de godvrezende mannen die in de banken beneden zaten de dader was.

‘Ik hoop dat hij vandaag nog wordt opgehangen, zodat we deze vreselijke kwestie achter ons kunnen laten.’ Mary stopte een losse goudkleurige krul onder de brede rand van haar hoed. Haar wangen, die normaal gesproken altijd zo bleek zagen, waren nu rozig van de bedompte lucht in het vierkante vertrek. Het houten huis, dat ook dienstdeed als kerkgebouw, was tot de nok toe gevuld. Zelfs al stonden alle drie de deuren open, toch wist de frisse najaarslucht niet door te dringen tot in het bedehuis van de kerkelijke gemeente van Braintree, zelfs niet tot het balkon waar de meeste vrouwen zaten.

‘Die arme, arme Joe,’ zei grootmoeder Eve, haar meestal zo vrolijke ogen vol tranen.

Grootmoeder Eve was al die tijd blijven beweren dat Joe onschuldig was. Als Susanna niet beter wist zou ze geneigd zijn te denken dat grootmoeder Eve een goede bekende was van de man. Maar dat was onmogelijk. Kluzenaar Joe, met zijn kromme schouders en zijn lange haar dat tot halverwege zijn gebochelde rug hing, had altijd teruggetrokken geleefd in zijn vervallen krot aan de kust.

‘Het spijt me, grootmoeder.’ Susanna pakte de hand van de

vrouw vast en kneep even in haar mollige vingers. ‘We hoeven niet te wachten tot het vonnis wordt voltrokken. Als u liever naar huis wilt...’

‘Edelachtbare.’ De krachtige stem van meneer Ross overstemde het rumoer in het vertrek. ‘Ik pleit voor clementie voor mijn cliënt.’

De jonge advocaat stond op. Hij bloosde en er parelden zweetdruppeltjes op zijn voorhoofd onder de grijze pruik die hij, zoals de meeste andere mannen, in een staartvlecht droeg.

De rechter, die met de koster en de politierechter in gesprek was – waarschijnlijk om de ophanging te regelen – keek meneer Ross fronsend aan en hief vervolgens zijn hand op om de menigte tot stilte te manen. Met de lange pijpenkrullen van zijn witte pruik, de witte bef om zijn hals en zijn imposante zwarte toga kon rechter Niles haast voor God doorgaan.

Het geklets verstomde, de stilte werd alleen doorbroken door het gekrijs van een zeemeeuw in de verte.

‘Ongeacht de publieke opinie wat mijn cliënt betreft,’ zei meneer Ross, en zijn heldere, staccato stem dwong ieders aandacht af, ‘wil ik een beroep doen op het *privilegium clericale*. Ik wil aantonen dat Joe Sewall kan Bijbellezen en derhalve een waardig kandidaat is voor correctie.’

De advocaat deed een stap naar voren. Zijn rug was stijf en onbuigzaam, zijn gezichtsuitdrukking ernstig, maar Susanna was bovenal gefascineerd door de indringende blik van zijn blauwe ogen.

Tijdens de vele bezoeken die zij als klein meisje aan haar grootouders op Mount Wollaston in Braintree had gebracht, had ze Benjamin Ross af en toe gezien. Voor zijn vader, die schoenlapper was en die zich net als veel andere boeren had toegelegd op een ambacht om te kunnen voorzien in het onderhoud van zijn gezin, leverde hij regelmatig schoenen af

bij het huis van haar grootouders. Toen al had ze een zwak gehad voor zijn blauwe ogen.

Destijds had hij veel ouder geleden en was zij te jong geweest om veel aandacht aan hem te besteden. Behalve die ene keer...

Ze drukte een hand tegen het geborduurde lijfje van haar jurk, alsof ze zo de beschamende herinnering kon wegduwen.

Ze had hem sinds die dag, lang geleden, niet meer gezien – die dag dat ze nog een dom, kinderachtig meisje was geweest en zulke domme, kinderachtige dingen had gezegd. Niet lang daarna had ze vernomen dat zijn vader vier hectaren land had verkocht om hem naar Harvard te kunnen sturen.

Tijdens de daaropvolgende jaren was ze Benjamin Ross en zijn heldere blauwe ogen helemaal vergeten, totdat ze hoorde dat hij kluizenaar Joe zou verdedigen. Toen pas had grootmoeder Eve haar verteld dat Benjamin Ross zijn studie aan Harvard had voltooid, dat hij inmiddels advocaat was en onlangs was teruggekeerd naar Braintree.

Meneer Ross draaide zich om en richtte zich tot de verzamelde menigte. ‘Als godvrezende christenen hebben we immers de plicht om een afgedwaalde ziel terecht te wijzen? Wilt u de rest van uw dagen op aarde leven met de last van de eeuwige dood en veroordeling van deze man op uw geweten? Wilt u niet liever de terechtstelling opschorten om deze man de kans te geven zijn leven te beteren?’

Hij wachtte even en keek naar de rijke mannen van de gemeenschap – onder wie Susanna’s eigen grootvader Quincy – die op de voorste banken zaten in hun maatpakken en versierde kappen. Het hartstochtelijke pleidooi van meneer Ross bereikte ook de boeren en arbeiders op de gratis banken en zelfs de militair in zijn rode uniform die kaarsrecht achter in het bedehuis stond, waarschijnlijk om de rust te bewaren.

Tot haar verbazing zag Susanna meneer Ross omhoogkij-

ken, naar de vrouwen op het balkon, haast alsof hun mening ook belangrijk was.

Toen zijn blik de hare kruiste, stokte Susanna's adem in haar keel. Had hij haar herkend? Herinnerde hij zich ook nog de dwaze dingen die ze jaren geleden tegen hem had gezegd?

Zijn gezichtsuitdrukking getuigde echter alleen van zijn hartgrondige medeleven met zijn cliënt en zijn oproep tot barmhartigheid.

Grootmoeder Eve pakte Susanna's vingers beet. 'Dit zou nog wel eens kunnen werken. Ik wist wel dat als iemand Joe kon helpen, het Benjamin moest zijn.'

De vrouw gleed naar het puntje van de bank, zonder aandacht te besteden aan haar mooie, satijnen petticoats die ze helemaal uit Londen had laten overkomen, en die nu omhoog kropen tot een onelegante prop. Een flits van opwindning trok over haar gezicht en vaagde al haar zorgen weg. Ze greep de reling vast, alsof ze elk moment omlaag kon vliegen om meneer Ross te omarmen.

Susanna hield de hand van grootmoeder Eve wat steviger vast, omdat ze er geen moment aan twijfelde dat haar grootmoeder zich inderdaad naar beneden zou storten zodra ze de kans zag.

'Meneer Ross,' zei rechter Niles ten slotte, 'wilt u ons doen geloven dat deze misdadiger kan lezen?'

Meneer Ross knikte naar dominee Wibird, die op de bank achter hem zat.

De dominee stond op en trok aan de gesteven slippen van de witte kraag om zijn hals voordat hij Ross een dikke bijbel overhandigde.

'Edelachtbare, ik wil mijn cliënt vragen om de eerste regels van Psalm 51 te lezen.' Meneer Ross deed de bijbel open en sloeg wat bladzijden om. Vervolgens legde hij zijn hand onder de elleboog van kluzenaar Joe en hielp de man overeind.

Iedereen wist dat een beroep op het *privilegium clericale* een algemeen aanvaarde methode was om de galg te ontlopen. Als een crimineel kon aantonen dat hij kon lezen en zich daarmee bereid toonde te veranderen, kon de rechter een lagere straf opleggen.

Ross legde een vinger bij de woorden op de bladzijde.

Susanna leunde naar voren, waarbij de baleinen tegen haar ribben drukten en haar het ademen bemoeilijkten. Haar gedachten rolden door elkaar als een wirwar van klossen in de mand van een weefgetouw.

Hoe was het mogelijk dat ze zo-even nog opgelucht was geweest dat kluizenaar Joe de gepaste straf voor zijn misdaad had opgelegd gekregen? Nu hield ze haar adem in en hoopte dat de moordenaar inderdaad kon lezen en dat het meneer Ross lukte om het leven van de man te sparen.

“Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid.” Kluizenaar Joe las vloeiend en duidelijk als een geletterd man, iets wat ze zeker niet had verwacht van een visser. “Delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden.”

Susanna zat roerloos en luisterde verbijsterd, evenals de rest van de mensen. Alleen grootmoeder Eve straalde.

‘Zoals u ziet,’ zei meneer Ross en hij sloeg de bijbel met een klap dicht, ‘kan mijn cliënt goed lezen en daarmee is hij een geschikte kandidaat voor heropvoeding.’

Rechter Niles keek aandachtig naar kluizenaar Joe, een blik van verwarring op zijn gezicht. Ten slotte nam hij het woord. ‘Meneer Ross, hoe kunnen we er zeker van zijn dat de misdadiger zijn leven zal beteren? We willen hem natuurlijk niet vrijlaten met het risico dat hij opnieuw een jonge vrouw om het leven brengt.’

De woorden van de rechter raakten Susanna als een ijzige na-jaarsbries, terwijl ze terugdeinsde en terugdacht aan de gruwelijke moord.

Rechter Niles had gelijk. Ze hadden geen gevangenis in hun gemeenschap. Stel dat kluizenaar Joe besloot om opnieuw toe te slaan?

Meneer Ross draaide zijn hoofd naar dominee Wibird. ‘Onze eigen predikant Wibird heeft zich bereid getoond meneer Sewall onder zijn hoede te nemen.’

De predikant van hun district kneep zijn ogen tot spleetjes en glimlachte, waarbij er verschillende zwarte tanden te zien waren.

‘Niet alleen zal dominee Wibird samen met meneer Sewall de Bijbel bestuderen, maar hij staat ook garant voor diens gaan en staan.’

‘Is dat werkelijk uw voornemen, eerwaarde?’ vroeg de rechter.

‘Mijn vurige voornemen,’ zei de predikant. ‘Als herder van deze kudde neem ik mijn plicht heel serieus. Omdat onze liefhebbende hemelse Vader niemand uitsluit, kan ik toch niet anders dan mijn eigen armen uitstrekken om een verloren zondaar liefdevol te omarmen?’

De rechter perste zijn lippen op elkaar, keek eerst naar de predikant en vervolgens naar meneer Ross voordat hij zich naar voren boog om overleg te plegen met de koster en de politierechter.

De koster knikte en liep door het gangpad.

Susanna zag hoe hij zich een weg baande door de menigte naar de westelijke deur van het gebouw, dat veel weg had van de kerk van haar vader in Weymouth. Het interieur was eenvoudig en gespeend van kunstvoorwerpen en decoratie. Hun puriteinse voorouders hadden hun leven opgeofferd om zich los te maken van de Anglicaanse kerk in Engeland, die rijk was aan versierselen en rituelen, om zich in Amerika te vestigen. En volgens de traditie van die eerste pioniers hadden ze hun kerken zuiver gehouden. Er hing zelfs geen kruis aan de muur.

‘Meneer Ross.’ Rechter Niles ging staan, waarbij zijn lange

toga om hem heen golfde. ‘Gezien het feit dat u een beroep wenst te doen op het *privilegium clericale* ten gunste van uw cliënt, heb ik besloten tot strafvermindering voor meneer Sewall.’

Grootmoeder Eve slaakte een ingehouden zucht terwijl Mary heel even haar adem inhield.

‘In plaats van de galg,’ vervolgde de rechter, ‘veroordeel ik Joseph Sewall hierbij tot het couperen van beide oren en het brandmerken van zijn rechterhand en wang met de M van moordenaar.’

Bij het horen van het vonnis brak er in het gebouw een storm van protest en van goedkeuring los om deze nieuwe uitspraak.

Susanna zei niets. Ze wist niet goed of ze bang moest zijn omdat een moordenaar werd vrijgelaten, of opgelucht dat het meneer Ross was gelukt om zijn cliënt te helpen.

Meneer Ross klopte kluizenaar Joe op zijn rug en keek hem aan met een triomfantelijke glimlach op zijn gezicht. Ze hadden gewonnen!

Het voorhoofd van kluizenaar Joe vertrok in een frons en zijn wenkbrauwen raakten elkaar in een ogenblik van ongekende droefheid. Blijkbaar deelde hij de voldoening van meneer Ross over dit nieuwe vonnis niet.

Ze kon het de oude man niet kwalijk nemen. De rechter had zijn leven gespaard. Maar nu moest hij voortaan verminkt door het leven gaan met een afgrijselijk brandmerk op zijn gezicht en zijn hand. Misschien was hij liever door ophanging aan zijn einde gekomen dan voorgoed de schuld van zijn misdaad in zijn lichaam gegrift te moeten meedragen. Niemand zou hem ooit kunnen vergeven of vergeten wat hij had gedaan – hijzelf al helemaal niet.

‘Dit is geweldig,’ zei grootmoeder Eve, en ze glimlachte opgewekt. ‘Ik vind dat we vanavond een feest moeten geven om de overwinning van meneer Ross te vieren.’

Mary schudde alleen maar haar hoofd, de blanke huid van haar gezicht nog bleker dan anders. ‘Maar grootmoeder Eve, en al die jonge meisjes dan? Wij zijn ons leven immers niet veilig zolang kluizenaar Joe in leven is?’

‘Je verkeert inderdaad nog steeds in gevaar, lieverd.’ Grootmoeder Eve stond op en keek over de rand van het balkon. ‘Maar niet vanwege Joe. Van hem heb je nooit iets te vrezen gehad.’ De vrouw leunde over de balustrade en zwaaide met beide armen naar meneer Ross.

‘Voorzichtig, grootmoeder.’ Susanna greep de plooiën van de wijde jurk van grootmoeder Eve beet.

‘Meneer Ross!’ Grootmoeder Eve zwaaide nog harder met haar armen.

De jonge advocaat was verdiept in een geanimeerd gesprek met een heer in een modieuze meloenkleurige mantel die tot op de knieën van zijn bijpassende kniebroek viel. Alles aan de man straalde rijkdom uit, van zijn gezicht, gladgeschoren volgens de Engelse mode, en zijn smetteloos witte halsdoek tot zijn geborduurde sokken en gepolijste zilveren gespen. Meneer Ross, daarentegen, in zijn gewone, versleten kostuum had een ruigheid die verwees naar zijn banden met deze streek.

Toen hij grootmoeder Eve hoorde roepen, keek hij naar het balkon.

‘Geweldige verdediging, meneer Ross,’ riep grootmoeder, en schonk hem een glimlach.

‘Dank u, mevrouw Quincy.’ Hij boog zijn hoofd.

‘U komt vanavond toch naar Mount Wollaston voor het feest, hè?’ Grootmoeder Eve bengelde over de rand als een helder verlichte kroonluchter. Susanna stond op en pakte de arm van haar grootmoeder beet om te voorkomen dat ze naar beneden tuimelde. Gelukkig was Mary zo verstandig om hetzelfde te doen.

‘Mijn twee mooie kleindochters zijn er ook.’

De goed geklede man draaide zich om, en zijn ogen werden groot toen hij Susanna en Mary zag die grootmoeder Eve aan weerszijden stevig vasthielden. Zijn blik dwaalde van Mary naar Susanna en weer terug naar Mary.

En natuurlijk bleef zijn blik daar hangen. Op Mary. Op de mooie, blonde, blanke Mary.

Niet op de donkere Susanna met haar olijfkleurige huid.

Niemand keurde de maan een tweede blik waardig als hij naast de zon hing. Wie wilde de ernst van de diepten van de oceaan als hij de frisheid van een kabbelend beekje kon hebben?

Susanna haalde in elk geval een beetje voldoening uit het feit dat meneer Ross niet was bezweken voor de verleiding om Mary aan te staren. Hij had hen beiden genegeerd.

‘En neem alstublieft uw vrienden mee.’ Grootmoeder Eve knikte naar de rijk uitziende heer. ‘Ik zeg altijd: hoe meer zielen, hoe meer vreugd.’

‘Bedankt voor de uitnodiging, mevrouw Quincy,’ begon meneer Ross, ‘maar ik moet mijn vader morgenvroeg helpen met hooien. Helaas kan ik dus niet...’

‘Je kunt toch wel een deel van de avond naar het feest gaan,’ viel zijn vriend hem in de rede, en gaf hem een klap op zijn rug zonder zijn aandacht van Mary af te wenden. ‘Mijn goede vriend, Benjamin Ross, moet nodig zijn boordenknoopje losmaken en wat meer van het leven genieten.’

Op Mary’s wangen was inmiddels een licht blos verschenen. Ze glimlachte naar haar nieuwe aanbidder en liet zedig haar wimpers zakken.

Onlangs nog had moeder geklaagd over een gebrek aan geschikte huwelijkskandidaten. Moeder had overwogen om hen beiden naar Boston te sturen waar ze bij hun rijke oom Isaac konden wonen met als enige doel het vinden van een echtgenoot – een man die de juiste mate van aanzien en rijkdom bezat voor iemand met Quincy-bloed.

En hoewel Susanna geen enkele gelegenheid voorbij liet gaan om de veertien mijl naar Boston af te leggen, om haar oom en tante te bezoeken en alle vriendinnen die ze tijdens die bezoeken had opgedaan, verafschuwde ze het idee om daar op mannenjacht te moeten.

De gedachte te moeten flirten en lonken en giechelen in een poging een prestigieuze echtgenoot aan de haak te slaan vond ze walgelijk. Ze had er een hekel aan als de mannen hier haar achternaliepen in de hoop een bruid te verwerven om zo hun positie te verbeteren. En ze wilde absoluut niet op dezelfde manier te werk hoeven gaan.

Maar ook al kwam haar hart in opstand tegen deze manier om status en rijkdom te verwerven, haar verstand wist dat zo'n huwelijk onvermijdelijk was. Ze had gewoon geen keus in die kwestie.

Kon ze maar net zo moeiteloos flirten als Mary...

Haar zus tilde haar wimpers weer op en wierp een blik op de jonge heer met een enorm dwaze grijns op zijn gezicht, die zijn ogen blijkbaar niet van haar kon afhouden.

Susanna keek heimelijk naar meneer Ross. Had hij gezien hoe ziekelijk zijn vriend Mary adoreerde?

Alsof hij haar vraag aanvoelde, keek meneer Ross haar eindelijk aan. Zijn doordringende blik boorde zich door haar beleefde façade. Herkende hij haar?

Een van zijn wenkbrauwen schoot omhoog, en zijn mondhoek vertrok in een beginnende grijns van herkenning. Maar de glimlach was verstoken van alle warmte. In plaats daarvan leek die halve grijns zijn ogen te veranderen in ijs.

Dus hij herinnerde zich haar wel degelijk, inclusief alle verwaande woorden die ze had gesproken.

Er kroop een warme blos omhoog van haar hals naar haar wangen. Ze wilde haar wimpers neerslaan, net als Mary. Maar in plaats daarvan dwong ze zichzelf om hem te blijven aankijken.

‘Geweldig.’ Grootmoeder Eve keek naar de twee mannen, zag dat zij belangstelling hadden voor haar kleindochters, en haar glimlach verbreedde zich als die van een kat die tevreden is met zijn prooi. ‘Dan zien we u beiden vanavond.’

Meneer Ross schudde langzaam zijn hoofd. ‘Vriendelijk dank, mevrouw Quincy, maar...’

‘Natuurlijk ziet u ons vanavond,’ zei zijn vriend.

Voordat meneer Ross bezwaar kon aantekenen, stormde de koster de deur binnen met de smid achter zich aan. De wollen pet van de smid stond scheef, en zijn leren schort hing laag over zijn bolle buik. Hij was de enige vakman die het druk genoeg had om er een voltijds bedrijf op na te houden, dus waarschijnlijk had hij er al een lange werkdag op zitten. Maar hij liep met grote passen door het bedehuis naar voren, waarbij zijn laarzen dreigend en ritmisch stampten. In zijn ene met roet bedekte hand droeg hij een beitel en een klein aambeeld, en in de andere een lang brandijzer met een roodgloeiend uiteinde.

Susanna deinsde terug van de balustrade. Ze had de bestrafing of het lijden van een ander sterfelijk wezen nooit als vermaak kunnen zien. Ze begreep wel waarom men criminelen in het openbaar wilde laten lijden. Hun foltering was bedoeld om anderen van misdaden te weerhouden.

Niettemin kon ze het niet verdragen om toe te kijken of te luisteren, zoals ze ook geprobeerd had niet te luisteren naar de geruchten over de dood van de jonge vrouw. Maar iedereen had het er al dagen over. Natuurlijk was niemand in staat geweest de vrouw te identificeren. Ze kwam niet uit Braintree of omgeving.

Iemand zei dat het meisje eruitzag alsof ze was achtervolgd totdat ze ten slotte niet meer verder kon. Haar blote voeten waren gehavend; ze bloedden en waren beschadigd door stukken gebroken schelpen. Anderen beweerden dat ze was verkracht en gewurgd.

Hoe ze ook aan haar einde was gekomen, het was blijkbaar heel pijnlijk geweest.

Opnieuw daalde er een stilte neer over het bedehuis.

Susanna liep voorzichtig om de bank heen en drukte zich tegen de muur van het balkon. Haar lichaam wachtte gespannen op de eerste schreeuw van pijn.

Het geluid van de beitel tegen het aambeeld werd gevolgd door een gesmoord gekreun.

Ze kneep haar ogen stijf dicht, maar in gedachten zag ze het beeld voor zich van het bloederige restant van een oor.

Toen de smid ten slotte het hete ijzer tegen het vlees van kluizenaar Joe drukte met de M die hem voorgoed brandmerkte als moordenaar, sloeg ze haar handen tegen haar oren. Maar daarmee kon ze zijn schorre kreten niet buitensluiten, hoe ze het ook probeerde.

Haar maag kwam in opstand.

Ze probeerde zichzelf ervan te overtuigen dat hij veel erger verdiende – dat hij geen genade had verdiend. Het jonge meisje dat hij had omgebracht had ongetwijfeld om genade geschreeuwd en het niet gekregen.

Maar toch, toen ze eindelijk de moed had om haar handen van haar oren te halen, voelde ze de pijn diep vanbinnen en merkte ze dat haar wangen nat waren van tranen.